

نام خانوادگی:	نام درس: علوم و فنون دوازدهم
نام پدر:	تاریخ:
پایه:	زمان آزمون:
نام دبیر:	سوالات ارزشیابی نوبت اول سری ۱۰
	نمره با عدد:
	نمره با حروف:
	به نام خداوند علم و قلم
	اداره ی آموزش و پرورش
	دبیرستان
	سال تحصیلی

ردیف	بارم
------	------

بخش یکم: تاریخ ادبیات (۲ نمره)

۱	در جاهای خالی، واژه‌های مناسب بنویسید. (آ) قطعه «قلب مادر» یکی از ترجمه‌های منظوم از شعرهای غربی است. (ذکر نام شاعر) (ب) «محمد باقر میرزا خسروی» با رمان ، از رمان نویسان عصر مشروطه است. (ذکر نام اثر)
۲	عبارت زیر، چه کسی را معرفی می‌کند. «شاعر، روزنامه نگار، نمایشنامه نویس و نظریه پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه اش «قرن بیستم»، به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. مهم ترین اثر او نمایشنامه منظوم «ایده آل» است.»
۳	موضوع و حوزه ادبی کتاب «سرگذشت حاجی بابا اصفهانی»، است. (آ) داستان نویسی (ب) نمایشنامه نویسی (پ) ترجمه (ت) روزنامه نگاری
۴	حاصل پژوهش‌های «علامه علی اکبر دهخدا» در فرهنگ نویسی، کدام اثر ارزشمند اوست؟
۵	در عصر مشروطه، بیشترین رویکرد نویسندگان به چه رمان‌هایی بود؟
۶	با توجه به هریک از موارد داده شده، پاسخ درست را انتخاب کنید. (آ) «صبای کاشانی»، «خداوند نامه» را به تقلید از «بوستان سعدی» سرود، یا «گلشن صبا» را؟ (ب) عرصه هنر «فرخی یزدی»، تصنیف‌ها و ترانه‌های میهنی است یا «عارف قزوینی»؟

بخش دوم: سبک‌شناسی (۲ نمره)

۷	با توجه به سبک‌شناسی دوره بیداری، کدام یک از عبارت‌های زیر درست و کدام یک نادرست است؟ (آ) اکثر نویسندگان این دوره، داستان را مطابق ادبیات داستانی جدید و ذوق خوانندگان خاصی می‌نوشتند. (ب) توجه به قالب‌هایی مثل مستزاد و چهارپاره در شعر «ملک الشعرا بهار» و «ادیب الممالک» کمتر است. (پ) مضمون «آزادی و وطن»، در سخن شاعران و نویسندگان، بنیادی ترین تفکر و خواست مشروطه خواهان گردید. (ت) نگرش شاعران و نویسندگان، از کلی‌نگری و ذهنیت‌گرایی به جزئی‌نگری و عینیت‌گرایی تغییر کرد.
۸	کاربرد واژه «بادافره» در بیت زیر، نشانه توجه برخی از شاعران دوره بیداری به چیست؟ «بشکن در دوزخ و برون ریز بادافره کفر کافری چند»

۹	هریک از جمله‌های زیر، مربوط به کدامیک از ویژگی‌های (زبانی - ادبی - فکری) شعر یا نثر دوره بیداری است؟ (آ) یکی از ضعف‌های تکنیکی در اغلب داستان‌های دوران مشروطه، حضور راوی سوم شخص در بعضی صحنه‌های داستان و سخن گفتن او با خواننده است. (ب) شعر این دوره به دلیل موقعیت اجتماعی و انقلابی، برای عامه مردم قابل فهم است. (پ) مسائل اخلاقی، عارفانه سرایی و غزل گویی، در شعر این دوره، تا حد زیادی کارایی خود را از دست داد.	۰/۷۵
بخش سوم: موسیقی شعر (۶ نمره)		
۱۰	برای هر یک از بیت‌های زیر، یکی از وزن‌های داخل کمانک (همسان دولختی - همسان تک لختی - ناهمسان) را انتخاب کنید. (آ) اشتیاقی که به دیدار تو دارد دل من دل من داند و من داند و دل داند و من (ب) ای پرسشی که خواستنی تر ز پاسخی با چون تو پرسشی چه نیازی جواب را (پ) تنها نه منم عاشق کز خاک سر کویت هر گرد که برخیزد صاحب نظری دارد	۰/۷۵
۱۱	در بیت زیر، کدام یک از انواع «تغییر کمیّت مصوّت‌ها» دیده نمی‌شود؟ «خَلَد گر به پا خاری آسان بر آید چه سازم به خاری که در دل نشیند؟»	۰/۲۵
۱۲	مصوّت بلند «و / و» در واژه «سو»، در کدام مصراع، کوتاه تلفّظ می‌شود؟ (آ) بکن نظر سوی اجزای پاره پاره ما (ب) از آن سو که تو را این جست و جو خاست	۰/۲۵
۱۳	مصوّت بلند «ای / ای»، در کدام یک از واژه‌های بیت زیر، همیشه کوتاه تلفّظ می‌شود؟ «گر امید وصل باشد در قیامت، دور نیست ای که عاشق می‌شوی، صبر این قدر می‌بایدت»	۰/۲۵
۱۴	کدام یک از بیت‌های زیر، دو «بُرشِ آوایی» دارد؟ (آ) بیا به خانه آلاله‌ها سری بزنیم ز داغ با دل خود حرف دیگری بزنیم (ب) لبخند تو خلاصه خوبی‌هاست لختی بخند، خنده گل زیبا است	۰/۲۵
۱۵	بیت «آتش حب الوطن چو شعله فروزد / از دل مؤمن کند به مجمره اسپند» با کدام مورد هم وزن است؟ (۱) از کرده خویشتن پشیمانم جز توبه ره دگر نمی‌دانم (۲) ماه فرو ماند از جمال محمد سرو نباشد به اعتدال محمد (۳) درد عشقی کشیده ام که می‌رس زهر هجری کشیده ام که می‌رس (۴) محمد کافرینش هست خاکش هزاران آفرین بر جان پاکش	۰/۵

۱۶	با توجّه به ابیات زیر ، کدام گزینه <u>نادرست</u> است؟ «جام پُر کن ساقیا ، آتش بزن اندر غمان از خُم آن می که گر سر پوش برخیزد از او مست کن جان را که تا اندر رسد در کاروا بر رود بر چرخ بویش ، مست گردد آسمان» (آ) وزن شعر ، همسان یک پایه است و از آخرین رکن آن ، یک هجا حذف شده است. (ب) هر دو نوع اختیار زبانی « حذف همزه و تغییر کمیت مصوّت ها » در بیت دوم وجود دارد. (پ) در بیت اوّل « کوتاه تلفّظ کردن مصوت بلند » و در بیت دوم « بلند تلفّظ کردن مصوّت کوتاه » دیده می شود. (ت) اختیار زبانی « حذف همزه » در همهّ مصراع های شعر، به جز مصراع اوّل وجود دارد.	۰/۵
۱۷	« وزن واژه » هریک از مصراع های زیر را بنویسید. (آ) برداشته دل ز کار او بخت (ب) کشتی شکستگانیم ، ای باد شُرطه برخیز	۰/۵
۱۸	کدام دسته بندی هجاها ، وزن مصراع « بنمای رخ که باغ و گلستانم آرزوست » را بهتر نشان می دهد؟ (آ) مستفعلن مفاعلٌ مستفعلن فَعَل (ب) مفعولٌ فاعلاتٌ مفاعیلُ فاعلن	۰/۲۵
۱۹	با توجّه به شعر زیر ، به پرسش پاسخ دهید. « من اندر خود نمی یابم که روی از دوست برتابم تنم فرسود و عقلم رفت و عشقم همچنان باقی مرا از دُنیی و عُقبی، همینم بود و دیگر هیچ حیات سعدی آن باشد ، که بر خاک درت میرد بدار ای دوست دست از من ، که طاقّت رفت و پایابم و گر جانم دریغ آید ، نه مشتاقم که کدّابم که پیش از رفتن از دنیا ، دمی با دوست دریابم دری دیگر نمی دانم ، مکن محروم از این بابم » (آ) در کدام بیت ، هر دو نوع « تغییر کمیت مصوّت ها » وجود دارد؟ (ب) اختیار زبانی « حذف همزه » در کدام بیت بیشتر روی داده است؟ (پ) در کدام واژه بیت چهارم ، شاعر « مصوّت بلند » را « کوتاه » تلفّظ کرده است؟ (ت) کدام اختیار زبانی در همهّ ابیات یافت می شود؟	۱
۲۰	با توجّه به بیت « دل نیست کبوتر که چو برخاست نشیند / از گوشه بامی که پریدیم ، پریدیم » به پرسش ها پاسخ دهید. (آ) بیت را تقطیع هجایی کنید. (ب) نشانه های هجایی آن را بگذارید. (پ) وزن بیت را طبق « نظم همسان و نظم ناهمسان » آن بنویسید.	۱/۵

بخش چهارم: زیباشناسی (۶ نمره)

۰/۲۵	۲۱ کدام یک از بیت های زیر به آیه « فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ » تلمیح دارد؟ (آ) دنیا نیرزد آن که پریشان کنی دلی زنهار بد مکن که نکرده است عاقلی (ب) یار بی پرده از در و دیوار در تجلی است یا اولی الابصار
۱	۲۲ برای هر یک از بیت های زیر ، آرایه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید. (آ) بی تربیت آزادی و قانون نتوان داشت / « سعفص » نتوان خواند نخوانده « کلمن » را (پارادوکس / تناسب) (ب) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم / کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی (تضمین / اغراق) (پ) گواه رهرو آن باشد که سردش یابی از دوزخ / نشان عاشق آن باشد که خشکش بینی از دریا (لف و نشر / تلمیح) (ت) من از آن روز که در بند توام ، آزادم / پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم (متناقض نما / حسن تعلیل)
۰/۵	۲۳ در بیت « هر کاو نظری دارد با یار کمان ابرو باید که سپر باشد پیش همه پیکان‌ها » ، (آ) تعامل معنایی بین کدام واژگان موجب زیبایی و تأثیر گذاری شعر شده است؟ (ب) این تعامل معنایی موجب پیدایش کدام آرایه معنوی گردیده است؟
۰/۲۵	۲۴ با توجه به بیت زیر ، توضیح دهید که شرط لذت بردن از آرایه تلمیح چیست؟ « حرفی است این که خضر به آب بقا رسید زین چرخ دل سیه ، دم آبی ندید کس »
۰/۲۵	۲۵ همه آرایه ها به جز در بیت زیر وجود دارد. « بمیر ای دوست پیش از مرگ اگر می زندگی خواهی که ادریس از چنین مردن بهشتی گشت پیش از ما » (آ) تلمیح (ب) اسلوب معادله (پ) متناقض نما (ت) حس آمیزی
۰/۵	۲۶ چگونه واژه « شیرین » در بیت زیر ، آرایه « ایهام تناسب » ایجاد کرده است؟ « شور شیرین تو را نازم که بعد از قرن ها هر که لاف عشق زد ، نامی هم از فرهاد برد »
۰/۲۵	۲۷ « سعدی » در بیت زیر ، با تضمین بخشی از یک آرایه قرآن ، چه مقصودی داشته است؟ « مکن گریه بر مرگ مقتول دوست قل الحمد لله که مقبول اوست »
۰/۵	۲۸ با توجه به دو بیت زیر ، یک تفاوت « متناقض نما » با « تضاد » را بیان کنید. (آ) هرگز وجود حاضر غایب شنیده ای؟ من در میان جمع و دلم جای دیگر است (ب) شکر ایزد که به اقبال کله گوشه گل نخوت باد دی و شوکت خار آخر شد

۲۹	در کدام یک از دو بیت زیر ، مفهومی بلند در سخنی کوتاه گنجانده شده است؟ (آ) عشرتی دارم به یاد روی آن گل در قفس (ب) بهر این فرمود رحمان ای پسر عشق افکنده است با یوسف به یک زندان مرا « کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنِ » ای پسر	۰/۲۵
۳۰	با توجه به سروده زیر ، به موارد خواسته شده ، پاسخ دهید. « چه زخم چو نای هر دم ز نوای شوق او دم؟ همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی (آ) ابیات بخشی از سروده کیست؟ (ب) وی بیتی از کدام شاعر معروف را عیناً تضمین کرده است؟ (پ) بخش تضمین شده را نشان دهید.	۰/۲۵
۳۱	در سروده های زیر ، هر یک از بخش های مشخص شده ، کدام « آرایه معنوی » را به وجود آورده است؟ (آ) باغ بی برگی / روز و شب تنهاست / با سکوت پاک غمناکش / ساز او باران ، سرودش باد (ب) چون جواب احمق آمد خامشی (پ) یک مرغ گرفتار در این گلشن ویران (ت) فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی این درازی در سخن چون می کشی تنها به قفس ماند هزاران همه رفتند اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را	۱
۳۲	به پرسش های پیرامون « لفّ و نشر » هر بیت پاسخ دهید. (۱) فرورفت و بررفت روز نبرد (۲) دل و کشورت جمع و معمور باد (آ) نوع « لفّ و نشر » بیت اول را تعیین کنید. (ب) در بیت دوم ، « نشر دوم » را نشان دهید. به ماهی نم خون و بر ماه گرد ز مَلکت پراکندگی دور باد	۰/۵
بخش پنجم: نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)		
۳۳	بیت زیر، سروده « نشاط اصفهانی » است. وی از معروف ترین شاعران دوره (بازگشت - بیداری) است. « هوای خود چو نهادم ، رضای او چو گزیدم جهان و هر چه در او ، جز به کام خویش ندیدم »	۰/۲۵
۳۴	شعر زیر: « غلغلی انداختی در شهر تهران ای قلم گشت از برق تو ظاهر نور ایمان ای قلم خوش حمایت می کنی از شرع قرآن ای قلم مشکلات خلق گردد از تو آسان ای قلم نیستی آزاد ، در ایران ویران ای قلم » (آ) از سروده های کدام شاعر دوره بیداری است؟ (ب) این سروده ، از نمونه های اشعار این شاعر است.	۰/۵

۳۵	بیت های زیر از سروده « عارف قزوینی » است، دو مورد از عوامل « کم توجهی کاربرد جمله ها و ترکیب های زبانی در شعر دوره بیداری » را بنویسید. « فکری ای هم وطنان ، در ره آزادی خویش خانه ای کاو شود از دست اجانب آباد جامه ای کاو نشود غرقه به خون بهر وطن بنمایید که هر کس نکند ، مثل من است ز اشک ویران گنش آن خانه که بیت الحزن است بدر آن جامه که ننگ تن و کم از کفن است »	۰/۵
۳۶	هر یک از بیت های زیر از سروده « فرخی یزدی » ، در بردارنده کدام درون مایه های شعر دوره بیداری است؟ « در دفتر زمانه فتد نامش از قلم هر ملّتی که مردم صاحب قلم نداشت در پیشگاه اهل خرد نیست محترم هر کس که فکر جامعه را محترم نداشت »	۰/۵
۳۷	مفهوم کنایی قسمت های مشخص شده را بنویسید. «حالا که می بیند <u>آن روی کار بالاست</u> ، دست و پایش را گم کرده، تمام آن حرف ها یادش رفته. تا یک فراش قرمزپوش می بیند ، <u>دلش می تپد</u> .»	۰/۵
۳۸	متن زیر از کتاب « تاریخ بیداری ایرانیان » است: «اگر چه ما در این تاریخ خود بیداری ایرانیان را از سال ۱۳۲۲ شروع کرده ایم. لکن اگر خیال خود را جمع کنیم و به نظر دقت و انصاف در تاریخ گذشتگان بنگریم ، هر آینه به خوبی مشاهده می کنیم که در مجاری سنه ۱۲۶۵ بسیاری از امور و وقایع را که دلالت دارد بر بیداری ایرانیان و قدم گذاردن آنها به راه تمدن و باعث و مسبب آن را جز مرحوم میرزا تقی خان امیرنظام احدی را سراغ نداریم... » (آ) نوع نثر کتاب ، بیانگر این است که نثر فارسی حتی پیشتر از شعر فارسی در دوره بیداری ، قید و بندهای نثر را کنار می گذارد و گزارشی و ساده می شود. (ب) نثر در دوران مشروطه با ویژگی هایی چون نوگرایی ، و و با هدف تأثیر بر عامه مردم گسترش یافت.	۱
۳۹	بیت زیر ، سروده « ادیب الممالک فراهانی » است: « جنگ ننگ است در شریعت من جز پی پاس دین و حفظ وطن » (آ) کدام یک از مضامین شعر او در این بیت آشکارتر است؟ (ب) وی همراه با کدام شاعر ، با آگاهی از سنت های ادبی به زبان پر صلابت گذشته وفادار ماند؟	۰/۵
۴۰	آوردن واژه « ژاندارم » در متن زیر از کتاب « چرند و پرند » دهخدا ، بیانگر کدام ویژگی « زبانی » نثر دوره بیداری است؟ « تا به یک ژاندارم چشمش می افتد ، رنگش می پرد. هی می گوید: امان از همنشین بد. »	۰/۲۵